

Chomsky'ci Kuramda Biçimbirimler ve Biçimbilimin Yeri

Aslı Göksel

Boğaziçi Üniversitesi ve Londra Üniversitesi

1. Giriş

Dil olgusunun insan beyninin bir işlevi olduğu varsayımı 20. yüzyılda yeniden öne sürüldüğünden beri dilin çeşitli yönleri bu yeni bakış açısıyla ele alınmaya başlandı. Üretici dilbilim (generative linguistics) olarak adlandırılan bu ekolün en önemli yanı daha önceleri öne sürülmüş bir düşünceyi, *evrensel dilbilgisi* kavramını teste tabi tutulabilecek bir aksiyomlar bütünü haline dönüştürmek ve dilde o güne kadar birbiriyle bağlantısız olduğu düşünülen birtakım olguları birbirine bağlamak oldu.* Yeni varsayımların denendiği ilk iki alan sözdizim ve sesbilimdir ve gerçekten de bu alanlarda yapılan çalışmalar dil bilgimize yeni bir boyut katmıştır (Chomsky 1965, Chomsky and Halle 1968).

Başlangıçta yalnızca sözdizim ve sesbilimde yürütülen çalışmalar dilbilimin daha sonraki yıllarda gelişme rotasını derinden etkiledi. Bir yandan sözdizimin anlam ve mantıktan bağımsız özerk bir sistem olduğu varsayımı neredeyse veri olarak kabul edilip anlambilim çalışmalarının gelişmesi ya bütünüyle felsefenin alanına bırakıldı, ya da dilbilimsel anlambilim sözdizimin yanında ikincil ve ona bağımlı bir konuma itildi. Öbür yandan biçimbilim de buna benzer bir akibete uğradı ve sözdizimle sesbiliminin ortak ifade alanı olmanın ötesinde bir varlığı olamadı.

Bunlardan anlambilim 1970'lerin başında sözdizimin yanında ikincil konumunu kaybetmeye, kendine yeni bir yer edinmeye başladı. Bu dönemde kimi sonradan unutulmuş (ör. Generative Semantics (Üretici Anlambilim), Interpretive Semantics (Yorumlayıcı Anlambilim) gibi) kimi bugün anlambilimin belkemiğini oluşturan (ör. Montague Semantics (Montague Anlabilimi) gibi) ekoller çıktı ortaya.¹ 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında süregiden anlambilim-sözdizim tartışmaları Derin Yapı kavramının içeriğinde odaklaştı.² Bu dönemi üretici dilbilimin bölünme döneminin başlangıcı olarak da niteleyebiliriz. Bilindiği gibi bugün üretici dilbilim geleneği içinde Lexical-Functional Grammar (Sözlük-İşlev Dilbilgisi: Bresnan 1982), Generalised Phrase Structure Grammar (Genelleştirilmiş Söz Öbeği

* Evrensel dilbilgisi kavramının altında yatan "bilginin zihinde var olduğu" görüşü Platon tarafından öne sürülmüştür. Bu görüşe göre öğrenme olgusu var olanı keşfetmektir. Chomsky'nin üretici dilbilim anlayışının temelini oluşturan rasyonalizm de Platon ve Descartes felsefesine dayanır (bak. Robins 1979, Chomsky 1986, Chomsky 1991, Lieber 1991, Matthews 1991).

¹ Bu konuların ayrıntıları için bak. Huck & Goldsmith 1995.

² Bu kavram sonraları anlam değiştirdi ve içeriğindeki bu değişikliği yansıtmak için adı da D-yapısı olarak geçmeye başladı (bak. Göksel 1991). Bu kavramla ilgili kuşkular Chomsky'ci kuramda da kendini göstermeğe başladı ve son gelişmeler çerçevesinde D-yapısı ortadan kalktı (bak. Chomsky 1995).

Dilbilgisi: Gazdar ve diğerleri 1985), Head Driven Phrase Structure Grammar (Temel Öçe Kaynaklı Söz Öbeği Dilbilgisi: Pollard 1984), Labelled Deductive Systems (Adlandırılmış Çıkarsama Sistemi: Gabbay & Kempson 1992), Chomsky'nin öncülüğünü ettiği Principles and Parameters Approach (İlkeler ve Parametreler Kuramı: Chomsky 1981, 1986)³ ve daha başkaları bulunmaktadır.

Derin Yapı tartışmaları sırasında üstünde durulan konulardan belki de en önemlisi eylemlerden türetilen isimlerin anlamı değiştirip değiştirmediydi (Chomsky 1970). Böylece konu doğal olarak sözcük yapısının üretici dilbilimdeki yerine kaydı. Bundan sonraki 10 yıl içinde biçimbilimle ilgili gelişmeleri iki başlık altında özetleyebiliriz. Bunlardan biri sözcüklerin dil yetisinin hangi bölümünde belirlendiğiyle ilgilidir. Kimi dilbilimci sözcüklerin söz birimlerini barındıran ve "söz dağarcığı" adı verilen bölümde biçimlendiğini, kimi ise aynen tümceler gibi sözdizimini üreten bölümde olduğunu öne sürüyordu.⁴ İkinci kutuplaşma ise sözcüklerin söz dağarcığında olduğuna inanan kişiler arasında belirdi: kimi, sözcüklerin söz dağarcığında oluşmalarına rağmen sözdiziminin kurallarını taklit ettiğini, kimi ise kendine özgü kuralları olduğunu vurguluyordu. Bunlar arasında da ayırımlar olduğunu söylemeye gerek yok.⁵

Bu yazıda yukarıda sözü edilen kuramlardan birinin, İlkeler ve Parametreler Kuramı'nın biçimbirimlere ve biçimbilim kuramına yaklaşımını ele alacağım. Bu yaklaşımı benimseyenlerin azımsanmayacak bir bölümü bugün sözcüklerin sözdiziminde olduğunu, sözcük yapısının tümce yapısının bir uzantısı olduğunu söylemektedir (Baker 1985, 1988, Pollock 1989 ve diğerleri).⁶ Düşüncelerimi şu soruya odaklaştırmak istiyorum: kökler eklerle söz dağarcığında mı birleşirler, yoksa sözcüklerin tümce oluşturdukları bölüm olan sözdizimi kapasitemiz bunu da mı belirler? Yani, zihnin sözcük üretiminden sorumlu olan bölümüyle tümce üreten bölümü aynı mı? Ben burada sözcük yapısını tümce yapısıyla ortak bir kaynağa dayandıran görüşün Türkçe için geçersiz olduğunu göstermeye çalışacağım ve biçimbilimi sözdizimin uzantısı olarak gören anlayışı eleştireceğim. Bunu göstermek için sözdizimle yakın ilişkide olduğu düşünölen (bak. Anderson 1982) çekim eklerini ele alıp bunların sözdizim bölümünde gösterilmelerinin sonuçlarını eleştireceğim.

³ Bu kuramın daha önceki adı "Government and Binding" (Yönetme ve Bağlama)dır.

⁴ Burada bölüm olarak adlandırdığım kavramın beyindeki belirli bölümlere tekabül edip ettiği henüz bilinmemektedir. Bölüm sözcüğünün "dil yetisinin bir yönü", "dilde o alanı kapsayan işlevler" olarak düşünölmeli gerekir. Dilbilimle ilgili yazılar ister istemez Türkçe terimlerle ilgili sorunları da içeriyor. Bunlardan biri yabancı dillerdeki terimlere Türkçe karşılıklar bulma sorunu. Diğer bir sorun ise Türkçe'de var olan sözcüklerin yerine yeni sözcüklerin geçirilmesi. Ben, "cümle" sözcüğünü kişisel olarak tercih etmekle birlikte Yayın Kurulu'nun önerisi doğrultusunda bu yazıda "tümce" sözcüğünü kullanıyorum.

⁵ Bak. Newmeyer (1986).

⁶ Buna karşı olan kişiler de var İlkeler ve Parametreler kuramı içinde, Williams (1981) gibi.

2. Eklerin yeri: sözdizim mi söz dağarcığı mı?

Önce yukarıda sözünü ettiğim iki görüş arasındaki farkı özetlemek istiyorum. Sözcüklerin sözdizimde oluşukları görüşü tümceyi anlamlı en küçük parçalar olan biçimbirimlere varıncaya kadar parçalar. Eylem eklerinin (ettirgenlik, edilgenlik, olumsuzluk, kişi, zaman ve kip ekleri) sözdizim içinde ayrı yerler tuttuklarını, temel öge konumunda olduklarını ve kendi öbekleri bulunduğunu, bunları bir araya getiren nedenlerin sözcükleri bir araya getiren nedenlerle aynı olduğunu öne sürer. Bu anlayışa göre söz dağarcığı kök ve eklerin bir listesidir. Bu listede onların birtakım özellikleri de bulunur: sesbilimi ilgilendiren özellikleri, anlam özellikleri ve en önemlisi sözdizimde neleri seçebileceklerinin bilgisi. Bu görüşe göre biçimbilim bu listeye ilişkin bir bilgidir, ayrı birleşme kuralları olan bir bölüm değildir. Örneğin *Beni kandırma* tümcesindeki *kandırma* sözcüğü şöyle gösterilir:

(1)	Söz dağarcığı	Sözdizim
kan:	geçişsiz eylem (anlam, ses özellikleri)	X / \
dır:	sonek yapım eki ettirgenlik eki eylem seçer (ses özellikleri)	Y ma / \ Z dır / \ kan
ma:	sonek olumsuzluk eki eylem/yapım eki seçer (ses özellikleri)	

kan, *dır* ve *ma*'nın sözbirim⁷ özellikleri söz dağarcığı bölümündedir. Bu özelliklerin sözdizimle ilgili olan bölümleri (yani yukarıda anlam ve ses özellikleri dışında kalan bütün özellikler) sözdizimine yansır. "Seçme" olarak adlandırdığım özellik bir tür birleşme kuralıdır ve sözbirimlerle ilgili bilginin bir parçasıdır. "Seçme", seçilen kategorinin seçen kategorinin bitişiğinde bir alt konumda bulunması anlamına gelir. *ma*, yapım eki olması nedeniyle *dır*'ı seçer, ve sözdizimi bölümünde *dır ma*'dan daha altta bulunur. *dır* da eylem seçer ve bu eylem daha altta bir konumda bulunur. Şemada X, Y ve Z, sırasıyla *ma*, *dır* ve *kan*'ın ait oldukları sözdizim öbekleridir. *Kandırma* sözcüğünün oluşması için *kan dır*'a, bu tırmanma sonucu oluşan *kandır* da *ma*'ya tırmanır.

Sözcüklerin söz dağarcığında oluşukları görüşüne göre ise tümceleri oluşturan kurallarla sözcükleri oluşturan kurallar ayrıdır. Burada da söz dağarcığı yine bir

7

"Sözbirim" teriminin açıklaması için bak. Göksel ve Charette (bu yayın).

listedir ama birleşme kurallarını biçimbilimden, yani sözcük yapısı bilgisini barındıran bölümden alır. Dolayısıyla biçimbilim, sözdizim gibi özerk bir bölümdür. Nasıl köklerle ekleri birleştiren kurallar tümce yapılarını açıklayamazsa tümce yapısının kuralları da sözcüklerin oluşma kurallarını açıklayamaz.

Bunu şöyle gösterebiliriz:

(2)	Söz dağarcığı	Sözdizim
kan:	geçişsiz eylem (anlam, ses özellikleri)	
dır:	sonek yapım eki ettirgenlik eki eylem seçer	
ma:	sonek olumsuzluk eki eylem/yapım eki seçer (ses özellikleri)	
	+	
	Birleşme kuralları	
	↓	
	kandırma	→ X kandırma

Eklerin sözdiziminde gösterilmesinin öncülleri olmasına rağmen⁸ bu anlayış İlkeler ve Parametreler Kuramı içinde en kapsamlı biçimiyle Baker (1988) ve Pollock (1989) tarafından incelendi. Bunlardan birincisi yapım ekleriyle⁹, ikincisi çekim ekleriyle ilgilidir. Aşağıda yalnızca çekim ekleri üzerinde duracağım ve bu alanda yapılmış çalışmalardan ikisini özetleyeceğim. Bunlardan ilki çekim öbeğinin kendi içinde bölümlere ayrılmasına öncülük eden Pollock (1989), ikincisi de bu görüşün dilleri sınıflandırmada kullanılabileceğini öne süren Ouhalla (1991).¹⁰ Her iki görüş de çekim öbeğini parçalamanın ve çekim eklerini sözdiziminde göstermenin sözcüklerin sıralanışını açıkladığını belirtirler. Bu görüşlerin ele aldıkları dilleri açıkladığını, ancak Türkçeye bir açıklık getirmediğini öne süreceğim.

⁸ Örneğin bak. Aissen 1975.

⁹ Bu incelemenin eleştirisi için bak. Göksel (1990), (1993) ve Sells (1995). Ayrıca bak. Bresnan & Mchombo (1995).

¹⁰ Bu konuda yapılmış sayısız çalışma vardır. Hoekstra (1996) konuların güzel bir özetini vermektedir.

2.1 Pollock (1989): çekim eklerinin ayrılması

Pollock, Fransızca ve İngilizce'yle ilgili olarak şöyle bir gözlemde bulundu: Fransızca'da belirteçler eylemden sonra (3), İngilizce'de ise bazı belirteçler yalnız eylemden sonra (4), bazıları da hem eylemin arkasına hem de önüne gelebilir (5).

(3) a. Jean embrasse *souvent* Marie.

Jean öper sık sık Marie

Jean sık sık Marie'yi öper.

b. *Jean *souvent* embrasse Marie.

(4) a. John *often* kisses Marie.

John sık sık öper Marie

John sık sık Marie'yi öper.

b. *John kisses *often* Marie.

(5) a. He walked *carefully* on the planks.

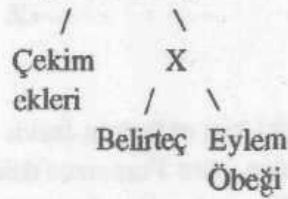
O yürüdü dikkatle tahtaların üstünde

O dikkatle tahtaların üstünde yürüdü.

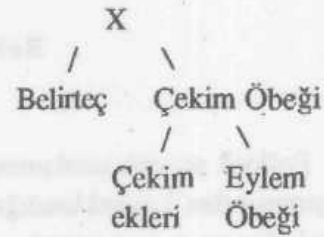
b. He *carefully* walked on the planks.

Pollock, o güne kadar düşünülmüş biçimiyle tümce yapısı çözümlemelerinin bu farkı açıklayamadığını öne sürdü. Çünkü Çekim Öbeği'ni (ÇÖ) tek bir başlık altında toplarsak belirteci ya bu öbek ve Eylem Öbeği (EÖ) arasında, ya da en yukarıda göstermemiz gerekir (sırasıyla (6a) ve (6b)'deki gibi). Bu da iki dil arasındaki farkı ortaya çıkaramaz.¹¹

(6) a. Çekim Öbeği

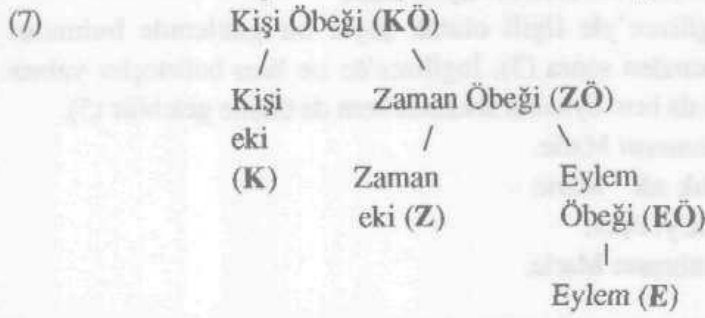

b.

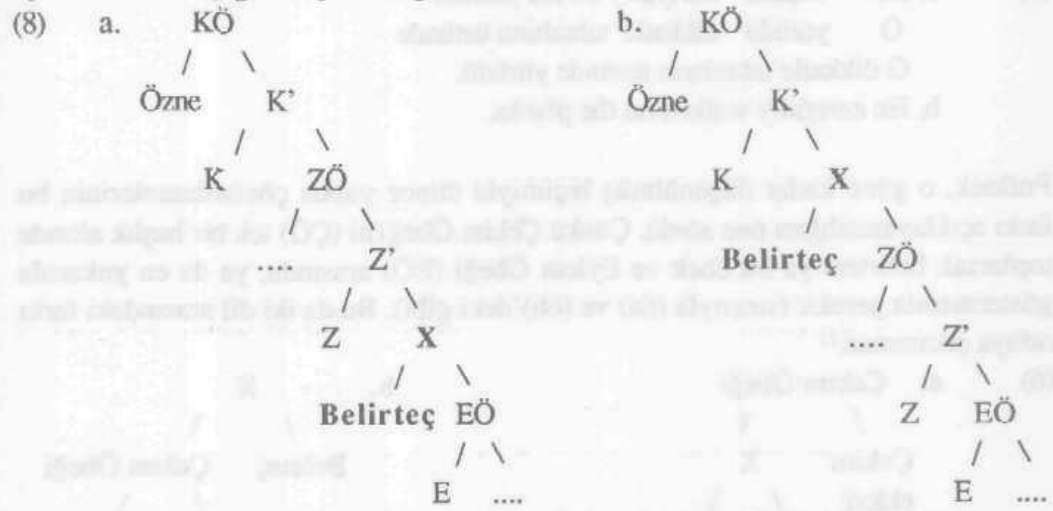

¹¹ Bu ve bundan sonraki şemalarda açıklanmasına gerek görmediğim kategorileri ya dışarıda bırakacağım, ya da X ve Y ile belirteceğim. Gereken yerlerde ara kategorileri X' şeklinde göstereceğim.

Pollock bu nedenle çekim eki içindeki zaman ve kişi eklerini birbirinden ayırdı:

Eklerin sözdizimde bütün sözbirimler gibi temel öçe konumunda olduklarını, kendi öbeklerini yarattıklarını, eylemin önce zaman ekine sonra kişi ekine tırmandığını öne sürdü. Bu görüşün avantajlarından bir tanesi belirtecin, diline ya da yapısına göre kişi ve zaman eklerinin arasında ya da eylemle zaman ekinin arasında üretilebileceği idi. İşte Pollock, İngilizce'yle Fransızca arasındaki farkı da bu şekilde açıkladı. Bunu aşağıdaki şemada görebiliriz:

Pollock sözcük sıralamasındaki farkın iki dildeki kişi eklerinin farklı özellikler taşımasından kaynaklandığını öne sürdü. Bu görüşe göre Fransızca'daki kişi eki güçlüdür ve eylem nerede olursa olsun, onu kendine çeker, bu durumda belirteci atlayarak, İngilizce'deki kişi eki ise zayıftır yani eylemi belirtecin üstünden kendine doğru çekemez, kendisi aşağı iner. Fransızca'da kişi eki güçlü olduğuna göre, yani eylemi kendine çekebildiğine göre yukarıdaki gösterimlerden ikisi de Fransızca için geçerlidir. İlkine göre eylem belirtecin üstünden geçip önce zaman, sonra da kişi ekine tırmanır. İkincisine göre ise eylem önce zaman, sonra kişi ekine gider, belirteci gene geride bırakarak. İşte bu nedenle belirteçler Fransızca'da eylemden sonra gelir.¹²

¹² Bu çözümleme Fransızca'daki çekimsiz eylemlerde neden iki şıkın da mümkün olduğunu açıklar. Çekimsiz eylemlerde kişi eki olmadığından (8b)'de gösterildiği gibi eylem+zaman

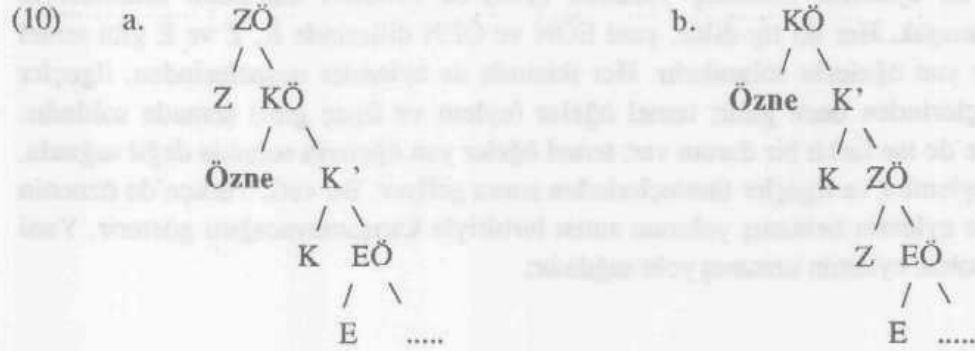
Bu çözümleme Fransızca ve İngilizce tümce yapısı içinde belirteçlerin yerini çekim eklerinin yerleriyle açıklaması açısından önemlidir. Ancak, belirteçler Türkçe'de tümcenin çeşitli yerlerinde bulunabilirler. Bir belirtecin tümcenin çeşitli yerlerinde bulunabilmesi anlam farkı yaratır, ama bunu çekim eklerinin özelliklerine bağlamak olanaksızdır (Bak. Diesing 1982). Dolayısıyla Fransızca ve İngilizce için geçerli olan belirteç testi Türkçe'yle ilgili hiçbir ipucu veremez bize.

2.2 Ouhalla (1991): Kişi/Zaman parametresi

Pollock'un görüşlerini benimseyen Ouhalla kişi ve zaman eklerinin değerlerine dayanan bir parametrenin varlığını öne sürdü.¹³ Bu parametre sözcük sıralamasını açıklamaktadır. Buna göre Eylem-Özne-Nesne sıralaması olan dillerde (EÖN) kişi ekleri zaman eklerinden biçim olarak daha yakındır eyleme. Özne-Eylem-Nesne sıralaması olan dillerde ise (ÖEN) zaman ekleri eylem köküne daha yakındır.¹⁴ Bu parametrenin kaynağı aşağıda görüldüğü gibi kişi ve zaman eklerinin (sözdizimdeki adlarıyla Kişi ve Zaman) sözbirim özellikleridir. Diller arası sözcük sıralaması farkları şu biçimbirim farklarının sonucudur:

- (9) *Kişi/Zaman parametresi:*
 i. Zaman Kişi Öbeğini seçer
 ii. Kişi Zaman Öbeğini seçer

Zaman'ın Kişi Öbeğini seçmesi demek sözdiziminde Kişi Öbeğinin Zaman'a bağımlı bir konumda bulunması demektir. Kişi'nin Zaman Öbeğini seçmesi ise bunun tam tersidir. Bu özelliklerin sözcük sıralamasıyla ilgisini anlayabilmek için aşağıdaki şemalara bakalım:

belirteçten sonra gelir.

¹³ Parametrelerin sözbirimsel özelliklerden kaynaklandığı görüşü için bak. Borer (1984) ve Weibelhuth (1992).

¹⁴ Bu parametre EÖN dillerinde eylemliklerin neden zorunlu olarak kişi takısı aldıklarını da açıklar. Eylemlikler Zaman Öbeği içinde bulduklarından ve EÖN dillerinde Zaman Kişi Öbeğini seçtiğinden Kişi eki zaten yapı içinde bulunmak zorundadır.

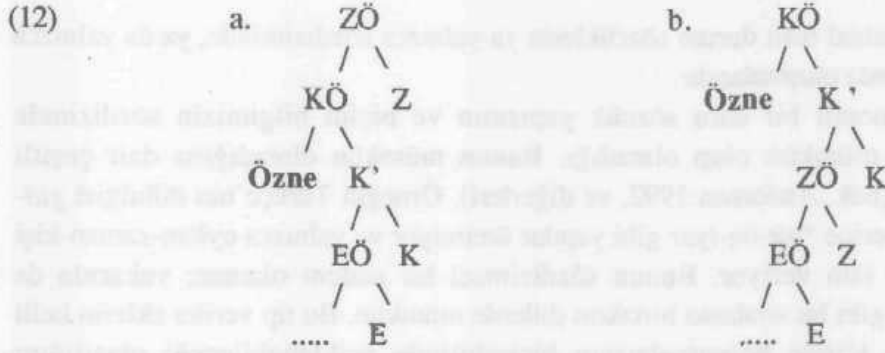
(10a) ve (10b) arasındaki ilk farkın öznenin yeriyle ilgili olduğunu görüyoruz. Özne, Kişi Öbeğinin içinde yer alır ama Kişi Öbeği ayrı yerlerde olduğu için de öznenin Zaman'a göre yeri farklıdır. İşte diller arası sözcük sıralaması farkı Zaman'la özne (yani özneyi barındıran Kişi Öbeği) arasındaki bu farktan doğar. (10a)'da eylem önce Kişi'ye, sonra da Zaman'a tırmanır ve bu nedenle özne eylem-kişi-zaman gurubunun altında, yani tümce yapısı içinde onun sağında kalır. Dolayısıyla biçimsel olarak eylem-kişi-zaman sıralaması olan dillerin tümce yapısında eylem öznenin önce gelir. (10b)'de ise eylem önce Zaman'a tırmanır, daha sonra Kişi'ye. Ama ne kadar tırmanırsa tırmanın öznenin önüne geçemez. Bu nedenle Kişi'nin Zaman Öbeğini seçtiği dillerde özne eylemin solundadır. Bunları şöyle özetleyebiliriz:

(11) Kişi/Zaman Parametresi

	I	II
	Zaman Kişi Öbeğini seçer	Kişi Zaman Öbeğini seçer
Biçimsel özellikler (ekler)	eylem-kişi-zaman	eylem-zaman-kişi
Sözdizim özellikleri	EÖ(N)	ÖE(N)

Ouhalla'nın öne sürdüğü parametre Türkçe ve benzeri dillerin Özne-Nesne-Eylem sıralamasını açıklayabilir mi? Yani Türkçe eklerin sırası tümce yapısını belirleyebilir mi? Dikkatli bakıldığında, gerek (10a)'da gerek (10b)'de öznenin yeriyle eylemin tırmanış yolunun sol tarafta olduğu görülür; nitekim ortaya çıkan farkı da eylemin tırmanış yolunun (10a)'da öznenin üstünden atlamasıyla açıklamıştık. Her iki tip dilde, yani EÖN ve ÖEN dillerinde K, Z ve E gibi temel öğeler yan öğelerin solundadır. Her ikisinde de eylemler nesnelere, ilgeçler tümleçlerinden önce gelir; temel öğeler (eylem ve ilgeç gibi) şemada soldadır. Türkçe'de ise farklı bir durum var: temel öğeler yan öğelerin solunda değil sağında, yani eylemler ve ilgeçler tümleçlerinden sonra geliyor. Bu veri, Türkçe'de öznenin yeriyle eylemin tırmanış yolunun zaten birbiriyle karışamayacağını gösterir. Yani özne solda, eylemin tırmanış yolu sağdadır:

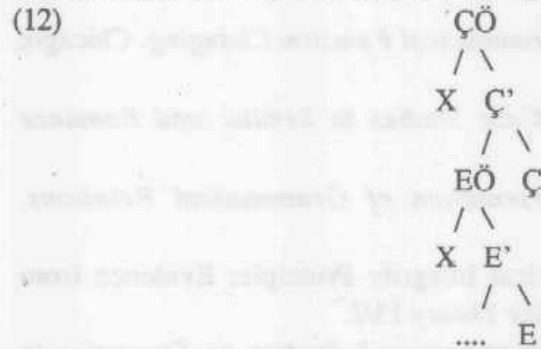

Türkçe bu hipoteze göre (12b)'deki gibidir, zaman eki eylemin bitişiğinde olduğundan. Ama bu özelliği sözcük sıralamasını belirleyemez. Çünkü gerek (12a)'da gerek (12b)'de eylem önce hangi eke türmanırsa türmansın öznenin tümce yapısı içinde eyleme göre yeri gene baştadır. Yani Türkçe (12a)'daki gibi de olabilirdi ve yine de ÖE sıralaması olurdu. Dolayısıyla Türkçe'de Kişi ve Zaman'ın sözcük içinde sıralanışı tümcedeki sözcük sıralamasıyla ilgili bir bilgi vermemektedir.

3. Sonuç

Eklerin sözdizimde temel öge olarak varlığının Türkçe'de ne belirteçlerin, ne de sözcük sıralanışının özelliklerini açıkladığını gördük. Dolayısıyla Türkçe'de çekim eklerinin gösterimini sözdizimine yüklemeye gerek yok. Ancak, Türkçe'de eylemi çekim eklerinden ayırmak gerektiğine ait birtakım belirtiler var. Bu nedenle Türkçe tümce yapısının sözdizimindeki gösteriminin aşağıdaki gibi olduğunu, çekim eklerinin eylemden ayrı ama toplu olarak gösterildiklerini öne sürmek istiyorum.

Çekim Öbeği'nin Eylem Öbeği'nden ayrı gösterilmesinin nedeni ise şemada X olarak gösterilen konumların her ikisinin de Türkçe için gerekli olması (bak. Kennelly 1992) ve bunların farklı tipteki özneleri barındırması. Bu yerleri yaratmak için iki ayrı öbeğe ihtiyaç var.

Eklerin sözdiziminde ayrı ayrı gösterilmelerinin gereği olmayabilir ama bunun bir sakıncası var mı? Sözcüklerin hem söz dağarcığında hem de sözdizimde oluştuğunu öne sürmek dilbilgisinde "en ekonomik olanı" keşfetmeye yönelik çabalarā (yani üretici dilbilgisinin belkemiğini oluşturan anlayışa) ters düşer.

Dolayısıyla, ideal olan durum sözcüklerin ya yalnızca sözdiziminde, ya da yalnızca söz dağarcığında oluşmalarıdır.

Daha önemli bir soru sözcük yapısının ve biçim bilginin sözdizimde oluşmasının mümkün olup olmadığı. Bunun mümkün olmadığına dair çeşitli işaretler var (bak. Anderson 1992, ve diğerleri). Örneğin Türkçe'nin dilbilgisi *gidiyor-um*'un yerine *git-im-iyor gibi yapılar üretmiyor ve yalnızca eylem-zaman-kişi sıralamasına izin veriyor. Bunun sözdizimsel bir nedeni olamaz; yukarıda da gördüğümüz gibi bu sıralama birtakım dillerde mümkün. Bu tip veriler eklerin belli bir sıralama içinde bulunmalarının biçimbilimle açıklanabileceği olasılığını güçlendiriyor. Bu nedenle sözcük oluşturma yetimizin yalnızca biçimle ilgili bilginin bulunduğu bir bölümde olduğu görüşü güç kazanıyor. Bu görüş doğruysa, Türkçe'de sözbirimlerini (yani kök ve ekleri) bir araya getiren kurallar, söz dağarcığı ve bunun kuramı olan biçimbilim, sözdizimi ve sesbilimiyle örtüşmesine rağmen, bir yanıyla özerk bir konumdadır ve yalnızca biçimle ilgili bilginin deşifre edebileceği bir formatı olması gerekir. Ancak bu bilginin özellikleri ortaya çıktıktan sonra biçimbilimin sözdizimiyle ilişkisi daha iyi anlaşılabilir.

Kaynakça

- Aissen, J. (1975) "Verb Raising". *Linguistic Inquiry*, 5/3.
- Anderson, S. (1982) "Where's Morphology." *Linguistic Inquiry* 13/4.
- , (1992) *A-morphous Morphology*. Cambridge: CUP.
- Baker, M. (1985) "The Mirror Principle and Morphosyntactic Explanation." *Linguistic Inquiry* 16/3.
- , (1988) *Incorporation: A Theory of Grammatical Function Changing*. Chicago: University of Chicago Press.
- Borer, H. (1984) *Parametric Syntax; Case Studies in Semitic and Romance Languages*. Dordrecht: Foris.
- Bresnan, J. (1982) *The Mental Representation of Grammatical Relations*. Cambridge: MIT Press.
- , and S. Mchombo (1995) "The Lexical Integrity Principle: Evidence from Bantu." *Natural Language and Linguistic Theory* 13/2.
- Chomsky, N. (1970) "Remarks on Nominalization." *Studies on Semantics in Generative Grammar* (1972) The Hague: Mouton.
- , (1981) *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris.
- , (1986) *Barriers*. Cambridge: MIT Press.
- , (1986) *Knowledge of Language: Its Nature, Origins and Use*. New York: Praeger.
- , (1991a) "Linguistics and Adjacent Fields: A Personal View." Yayına hazırlayan Kasher, A., *The Chomskyan Turn*. Oxford: Basil Blackwell.
- , (1995) *The Minimalist Program*.

- , and M. Halle (1968) *The Sound Pattern of English*. New York: Harper and Row.
- Diesing, M. (1992) *Indefinites*. Cambridge: MIT Press.
- Gabbay, D. & R.Kempson (1992) "Labelled Abduction and Relevance Reasoning". Yayına hazırlayanlar Göksel, A. & E. Parker, *SOAS Working Papers in Linguistics and Phonetics*, 2.
- Gazdar, G., E. Klein, G. Pullum & I. Sag (1985) *Generalised Phrase Structure Grammar*. Cambridge: Harvard University Press.
- Göksel, A. (1991) "Düzlemler." Yayına hazırlayanlar Tekin, Ş. and Alpay-Tekin, G., *A Festschrift for Fahir İz*. Cambridge: Harvard University, Near Eastern Studies.
- , (1990) "Causativity, Verb Incorporation and Some Problems." Yayına hazırlayan Göksel, A., *SOAS Working Papers in Linguistics and Phonetics* 1.
- , (1993) Levels of Representation and Argument Structure in Turkish. SOAS, doktora tezi.
- , & M. Charette (bu yayın) "Sesbilimde Sınırlama Kavramı ve Ünlü Uyumu".
- Hoekstra, T. (1995) "The Function of Functional Categories." *GLOT International*, 1/2.
- Huck, G.J. and J.A. Goldsmith (1995) *Ideology and Linguistic Theory; Noam Chomsky and the Deep Structure Debates*. London: Routledge.
- Kennelly, S. (1992) "Turkish Subordination: /-CP, -Tense, +Case/. 6. Uluslararası Türk Dilbilimi Konferansında sunulmuş bildiri. Eskişehir.
- Lieber, J. (1991) "'Cartesian' Linguistics?" Yayına hazırlayan Kasher, A., *The Chomskyan Turn*. Oxford: Basil Blackwell.
- Matthews, R.J. "Psychological Reality of Grammars." Yayına hazırlayan Kasher, A., *The Chomskyan Turn*. Oxford: Basil Blackwell.
- Newmeyer, F. (1986) *Linguistic Theory in America*. New York: Academic Press.
- Ouhalla, J. (1991) *Functional Categories and Parametric Variation*. Londra: Routledge.
- Pollard, C. (1994) *Generalised Phrase Structure Grammars, Head Grammars, and Natural Language*. Stanford Üniversitesi, doktora tezi.
- Pollock, Y.-J. (1989) "Verb Movement, Universal Grammar, and the Structure of IP." *Linguistic Inquiry*, 20/3.
- Robins, R.H. (1979) *A Short History of Linguistics*. London: Longman.
- Sells, P. (1995) "Korean and Japanese Morphology from a Lexical Perspective". *Linguistic Inquiry*, 26/3.
- Webelhuth, G. (1992) *Principles and Parameters of Syntactic Saturation*. Oxford: OUP.
- Williams, E. (1981) "On the Notions 'Lexically Related' and 'Head of a Word'." *Linguistic Inquiry*, 12/2.